

Poul Schmith/Kammeradvokaten

September 2021

POUL SCHMITH/KAMMERADVOKATEN

KLIMAREGNSKAB - 2020

POUL SCHMITH/KAMMERADVOKATEN KLIMAREGNSKAB - 2020

Project name **Poul Schmith/Kammeradvokaten**
Project no. **1100040534**
Version **3**
Date **27/09/2021**
Prepared by **SRK**
Checked by **MARTE**
Approved by **JAKK**

Ramboll
Hannemanns Allé 53
DK-2300 Copenhagen S
Denmark

T +45 5161 1000
F +45 5161 1001
<https://ramboll.com>

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	2
1.1	Baggrund	2
1.2	Afgrænsning	2
2.	Virksomhedsfakta	5
3.	CO₂e-udledninger	6
3.1	Energiforbrug (scope 2)	6
3.2	Forretningsrejser (scope 3)	12
3.3	Øvrige scope 3-kilder	14
4.	Opsummering og handlinger	15
4.1	Samlede udledninger og udvikling	15
4.2	Initiativer for at reducere klimabelastningen og øge bæredygtighed	16
5.	Baggrund for regnskabet	18

1. INDLEDNING

1.1 Baggrund

Poul Schmith/Kammeradvokaten er et full-service advokatfirma, der bistår såvel staten som andre offentlige myndigheder og private virksomheder i Danmark og udlandet. Som landets største rådgivnings- og retssagskontor bistår Poul Schmith/Kammeradvokaten kunder inden for stort set alle juridiske områder. Kammeradvokaten er en titel, som firmaet kun bruger i de sager, der hører under Kammeradvokataftalen, og hvor firmaets rolle er at optræde som advokat for staten og de statslige selskaber. I forhold til firmaets private kunder og offentlige kunder, der ikke er omfattet af Kammeradvokataftalen, anvendes navnet Poul Schmith.

Som firma tager Poul Schmith/Kammeradvokaten sit samfundsansvar alvorligt og er bevidst om, at driften af virksomheden påvirker både miljø og klima. Virksomhedens bæredygtighedsprofil spænder bredt og har fokus på fire overordnede bæredygtighedsdimensioner: Ansvar for miljø/klima, Ansvar for mennesker, Ansvar for tech/data samt Socialt ansvar/samfundsansvar. Dette klimaregnskab fokuserer dog alene på miljø og klima. Se endvidere faktaboksen om vores klimainitiativer, hvoraf bl.a. ses klimamålsætninger for vores virksomhed.

Desuden arbejder Poul Schmith/Kammeradvokaten fremadrettet med i højere grad at indtænke bæredygtighed i virksomhedens forretningsmodel og ydelser, f.eks. med henblik på at styrke rådgivningen om implementering af krav til bæredygtighed i kontrakter og indkøbsaftaler samt i forbindelse med juridisk rådgivning indenfor energisektoren.

Grønne initiativer hos Poul Schmith/ Kammeradvokaten:

- Målsætning om at reducere udledningen af drivhusgasser i 2030 med 70 pct. i forhold til niveauet i 2018.
- Klimaregnskaber er gennemført fra år 2018 og frem.
- Medlem af "Danmarks grønne tænketank" CONCITO siden 2019.
- Medlem af FNs Global Compact siden januar 2020.
- Samarbejder med WWF Verdensnaturfonden.

Definition af klimaftryk / CO₂-aftryk

I det rapporterede CO₂-aftryk tilstræbes inkluderet ikke kun udledninger af CO₂, men også udledning af de øvrige klimagasser (herunder metan og lattergas), omregnet til deres effekter i CO₂-ækvivalenter (CO₂e).

Som en del af arbejdet med bæredygtig drift kortlægger Poul Schmith/Kammeradvokaten virksomhedens årlige CO₂-aftryk. For året 2020 tager kortlægningen udgangspunkt i nye data for de primære aktiviteter som f.eks. energiforbrug, der giver anledning til de største drivhusgasemissioner. Denne rapport omfatter således et klimaregnskab, med særligt fokus på de største bidrag til CO₂-udledning som følge af Poul Schmith/Kammeradvokatens aktiviteter.

På baggrund af kortlægningerne for 2018-2020 arbejder Poul Schmith/Kammeradvokaten på at reducere sit CO₂-aftryk. De igangsatte reduktionstiltag er opsummeret i kapitel 4.

1.2 Afgrænsning

Klimaregnskabet er udarbejdet med udgangspunkt i retningslinjerne for FN's "Global Compact" og "Nem Klimaguide" udviklet af Dansk Erhverv¹. Heri anbefales brugen af den såkaldte GHG-protokol (Greenhouse Gas Protocol²), som er en standard for rapportering af drivhusgasemissioner og den mest anerkendte internationale standard. Ifølge GHG-protokollen udarbejdes klimaregnskaber med udgangspunkt i en opdeling mellem direkte og indirekte udledninger. Direkte udledninger er

¹ Dansk Erhverv, Nem Klimaguide, <https://www.danskerhverv.dk/radgivning/csr/nem-klimaguide---kom-godt-i-gang-med-din-co2-beregning/>

² The Greenhouse Gas Protocol, A Corporate Accounting and Reporting Standard, Revised edition, 2015

defineret som udledninger fra aktiviteter, som ejes eller kontrolleres af selskabet, mens indirekte udledninger er defineret som udledninger fra aktiviteter, som er afledt af selskabet, men ikke kontrolleres af selskabet. For at hjælpe med at afgrænse direkte og indirekte emissionskilder defineres følgende tre områder - "scopes":

- **Scope 1:** Direkte klimagas-udledninger fra kilder/aktiviteter, som ejes eller kontrolleres af selskabet, f.eks. transport i egne biler.
- **Scope 2:** Indirekte klimagas-udledninger fra indkøbt energi, f.eks. el og varme som bruges af selskabet og leveres af ekstern leverandør. Beregning af udledning fra elforbrug er gennemført efter retningslinjerne fra GHG-protokollen på to måder; ud fra lokations- og markedsbaserede emissionsfaktorer, se også forklaring under Tabel 1.
- **Scope 3:** Andre indirekte klimapåvirkninger forårsaget af selskabets aktiviteter, men hvor klimagas-udledningen stammer fra kilder, som selskabet ikke direkte kontrollerer. F.eks. klimagas-udledning fra flyrejser, togrejser, taxakørsel, underleverandørers aktiviteter og transport af produkter til leverandører samt outsourcete ydelser, indkøb af IT-udstyr m.v.

Mens afrapportering for aktiviteter under scope 1 og scope 2 er obligatoriske for virksomheder, jf. GHG-protokollen, er det valgfrit at inkludere aktiviteter under scope 3 i klimaregnskaber. Klimaregnskabet omfatter kilder/aktiviteter listet i Tabel 1.

Tabel 1 Kilder og aktiviteter omfattet af klimaregnskab for Poul Schmith/Kammeradvokaten

Scope	Kategori	Komponenter
1	Ingen aktiviteter under scope 1	Firmaet har ikke egne biler og direkte forbrug fra disse.
2	Energiforbrug*	Elektricitets- og fjernvarmeforbrug i Poul Schmith/Kammeradvokatens kontorlokaler, der er fordelt på følgende seks adresser: <ul style="list-style-type: none"> • Vester Farimagsgade 23 (Shellhuset) • Nyropsgade 29 (Metalgangen) • Nyropsgade 37 • Hammerichsgade 14, 2. sal. • Vester Søgade 10, 1. sal. • Åboulevarden 49, stuen, 1 og 2 sal.
3	Forretningsrejser	Arbejdsrelateret transport i fly, tog, bil og taxa
	Øvrige	Indkøb af IT-udstyr Indkøb af pap og papir Indkøb af møbler Serverdrift

*Klimabelastningen som følge af elforbruget udregnes ved 2 metoder (lokations- og markedsbaseret). Poul Schmith/Kammeradvokaten bruger el fra det lokale elnet. Ved opgørelse af emissionen fra elforbrug med den lokationsbaserede metode beregnes udledningen af drivhusgasser på baggrund af den samlede danske emission fra nationale kilder som vind, kul, gas, olie og sol samt bidrag fra importeret el. På den måde opgøres emissionen fra den faktisk leverede el. Ved den markedsbaserede metode defineres emissionen baseret på køb og salg af certifikater. Denne metode giver el-forbrugeren mulighed for i højere grad at påvirke egne udledninger, idet et evt. indkøb af grøn strøm/certifikater direkte kan identificeres via en lavere emission fra elforbrug. Hvis der ikke investeres i grøn strøm/certifikater, vil opgørelsesmetoden give anledning til en højere emission fra elforbruget end den lokationsbaserede metode. Den markedsbaserede metode kobler producenter og kunder sammen rent finansielt igennem el-leverandørerne, og er ikke bundet af det fysiske el-system som den lokationsbaserede metode. Poul Schmith/Kammeradvokaten har valgt at fokusere på virksomhedens CO₂-udledning opgjort med den markedsbaserede metode, idet denne metode giver mulighed for at påvirke egen udledning af CO₂ ved at investere i f.eks. grøn strøm. Derved kan effekten af investeringen direkte aflæses ved at sammenligne de årlige klimaregnskaber.

Poul Schmith/Kammeradvokaten arbejder aktivt på at kortlægge alle udledninger og for fremtidige klimaregnskaber søges der i stigende omfang at afdække flere scope 3 kilder for at tage sikre bedste mulig afdækning af klimabelastende aktiviteter. Eksempler på aktiviteter som kan vurderes som relevante at inkludere er kantinedrift inkl. klimaaftryk fra mad, samt klimaaftryk relateret

til tryksager (produktion- og transport), medarbejdertransport (til/fra arbejde), affald og øvrige indkøbskategorier.

Poul Schmith/Kammeradvokaten har fra d. 1/7 2020 for flere kontorer købt certificeret VE-strøm fra Ørsted, hvor der garanteres at den indkøbte el stammer fra energi fra vedvarende energikilder i Europa. Deklarationen er dokumenteret med oprindelsesgarantier, der viser produktionen af den angivne mængde el svarende til kontorernes elforbrug. Der er hermed sikkerhed for, at oprindelsesgarantierne ikke også bliver anvendt til at dokumentere el-salg til andre kunder. Dette har en betydning for den del af klimaregnskabet, hvor CO₂e-udledningen opgøres med el efter den markedsbaserede metode, se endvidere i afsnit 3.1.1. Det skal anføres at klimaregnskabet også gennemregnes med strøm baseret på den lokalisationsbaserede metode, hvorved der er fuld gennemskuelig mht. emissionen fra den faktisk leverede el.

Endvidere har Poul Schmith/Kammeradvokaten i 2020 lavet offsetting-donation gennem PURO Earth³ i projektet "Wooden Building Elements" som er målrettet konstruktion af bygninger opført af træelementer med en garanteret levetid på mindst 50 år, og dette er dermed en investering i CCS (carbon capture and storage). Engagementet i offsettingprojektet skal ses som et supplement til egne initiativer som sikrer en direkte reduktion af drivhusgasser. Offsettingen bruges dermed ikke til en CO₂e-reduktion i klimaregnskabet, men kun til udligning af udledning.

³ <https://puro.earth/methodologies/>

2. VIRKSOMHEDSFAKTA

Poul Schmith/Kammeradvokaten er beliggende i kontorbygninger på følgende seks adresser i henholdsvis København og Aarhus:

København

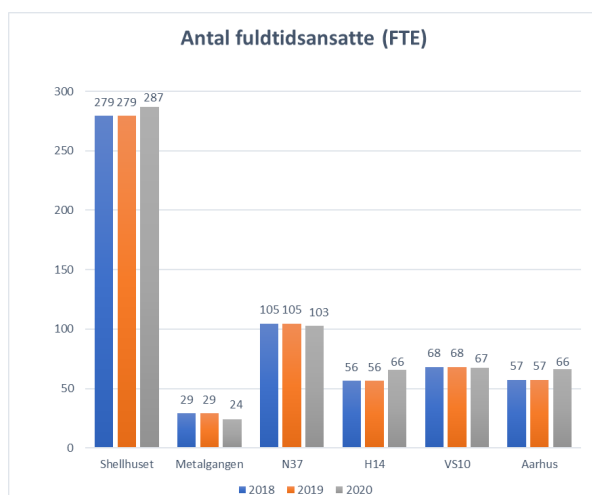
- Vester Farimagsgade 23 (Shellhuset)
- Nyropsgade 29 (Metalgangen)
- Nyropsgade 37 (N37)
- Hammerichsgade 14, 2. sal. (H14)
- Vester Søgade 10, 1. sal. (VS10)

Aarhus

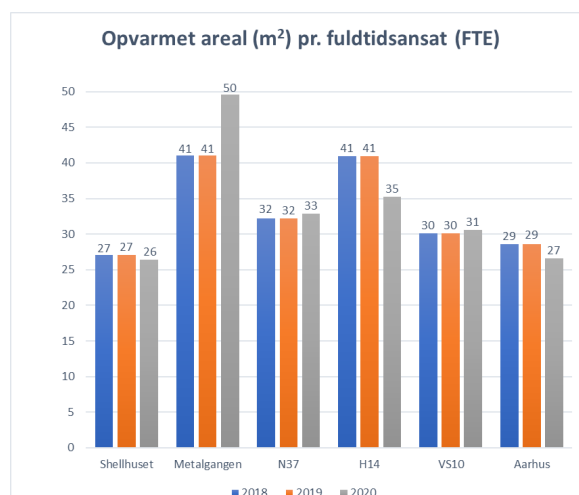
- Åboulevarden 49, stuen, 1 og 2 sal.

For næste års regnskab (2021) vil blive indregnet at Kammeradvokaten i København fra d. 17/5 2021 samles på en adresse på Kalvebod Brygge 32.

Det totale antal ansatte hos Poul Schmith/Kammeradvokaten, omregnet til fuldtidsansatte (FTE), er 612,6, se fordeling pr. adresse i Figur 1. Der ses et vist fald og en vis stigning i antal ansatte på flere adresser fra 2019 til 2020. Det totale opvarmede areal er 18.253 m² fordelt på de seks lokaliteter. Arealet på Aarhuskontoret er øget med 137 m² fra den 1. marts 2020 og indregnet som 114 m² (10 af 12 måneder i 2020: 10/12 x 137 m²). Det største kontorareal er Shellhuset i København. Det opvarmede areal pr. fuldtidsansat er ca. 30 m² pr. FTE, men er varierende mellem de 6 adresser, som det ses af Figur 2. Ændringen på Metalgangen ses mest markant på figuren, hvilket udelukkende skyldes et fald på ca. 5 FTE. Data ses også af Tabel 2.

Figur 1 Antal fuldtidsansatte pr. kontor

Figur 2 Opvarmet areal pr. fuldtidsansat

Tabel 2 Medarbejderindikatorer for ultimo 2020

Medarbejderindikatorer	Shellhuset	Metalgangen	N37	H14	VS10	Aarhus
Fuldtidsansatte (FTE)	287	24,1	103	65,5	67,3	66,0
Opvarmet areal pr. FTE (m ² /FTE)	26,4	49,6	32,8	35,3	30,5	26,6

3. CO₂e-UDLEDNINGER

I dette kapitel præsenteres de væsentligste konklusioner af klimaregnskabet. CO₂e-udledninger er opgjort som direkte eller indirekte udledninger og i henhold til scope 1 til 3, jf. GHG-protokollen, se kapitel 1. Hovedaktiviteterne for regnskabet er præsenteret i dette kapitel. Øvrige forudsætninger for beregningerne fremgår af kapitel 5.

Den samlede udledning af CO₂e fra virksomhedens aktiviteter er for 2020 opgjort til i alt 408 tons ved anvendelse af den lokationsbaserede metode for el (den faktisk leverede strøm).

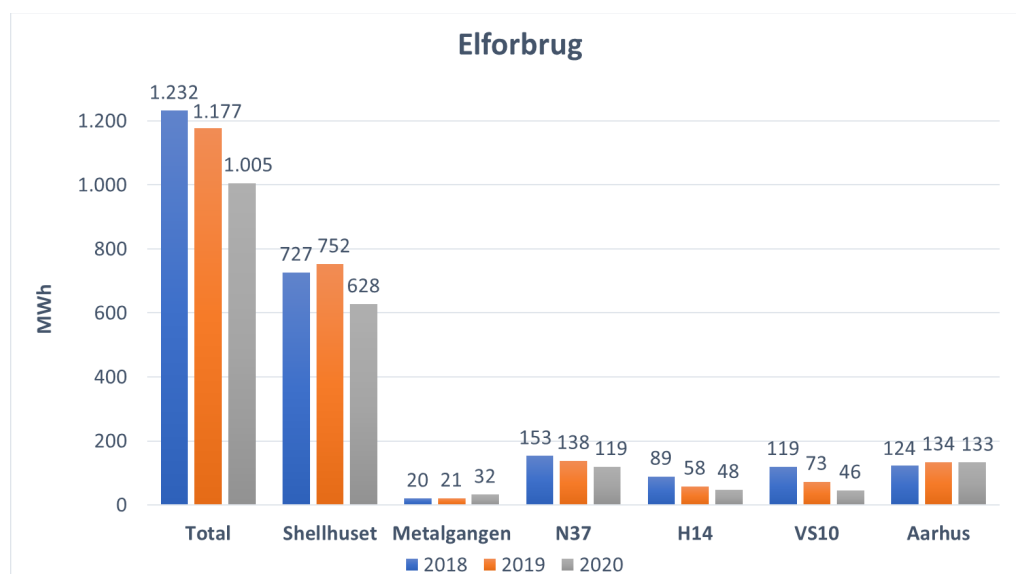
3.1 Energiforbrug (scope 2)

Indirekte CO₂e-udledninger fra Poul Schmith/Kammeradvokatens aktiviteter opgjort under scope 2 omfatter udledninger som følge af produktion af energi, dvs. produktion af elektricitet og varme, der forbruges i de seks kontorbygninger.

3.1.1 Elforbrug

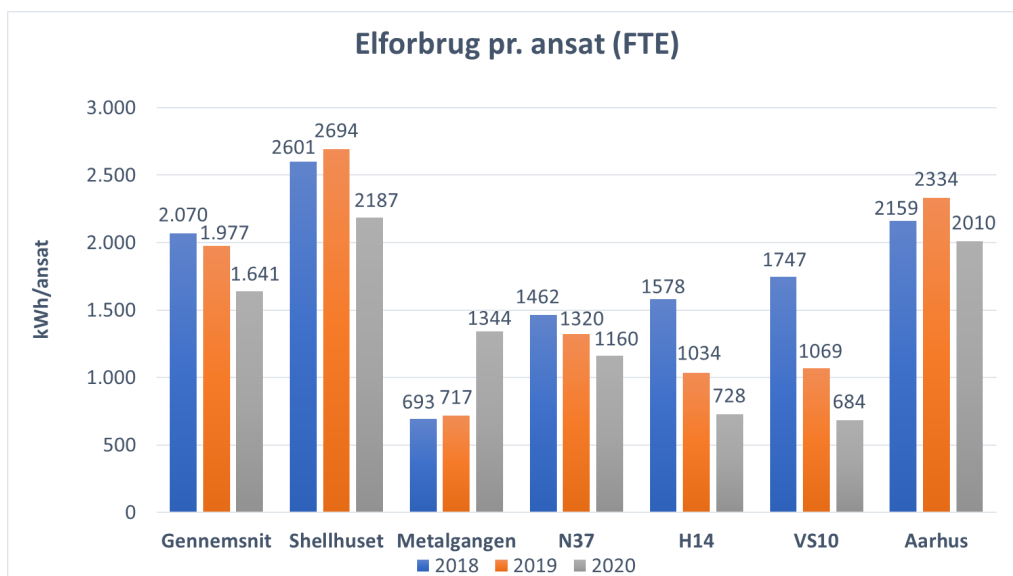
Elforbruget er opgjort ved måler aflæsning på de respektive kontorlokaliteter.

Af Figur 3 og Figur 4 fremgår det registrerede elforbrug for Poul Schmith/Kammeradvokatens kontorer som det samlede forbrug og som forbrug pr. fuldtidsansat i 2018-2020.

Figur 3 Samlet elforbrug pr. kontor

Det fremgår af Figur 4, at det samlede elforbrug og elforbruget pr. fuldtidsansat er faldet i perioden, dog er der et øget forbrug på Metalgangen (Nyropsgade 29). Årsagen til det øget forbrug på Metalgangen kendes ikke, men størrelse er meget moderat og uden betydning for det samlede forbrug.

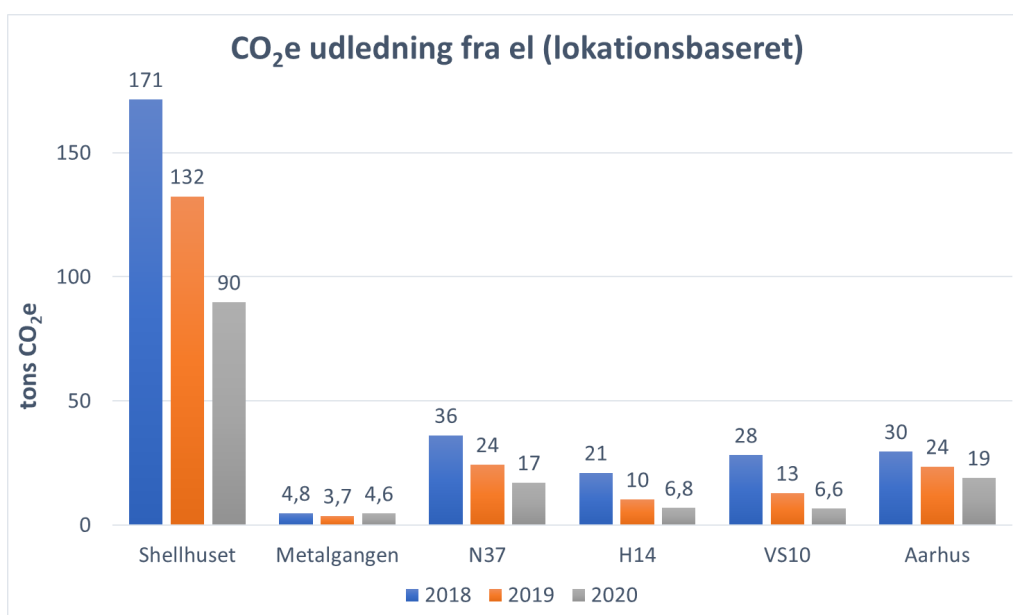

Figur 4 Elforbrug pr. fuldtidsansat

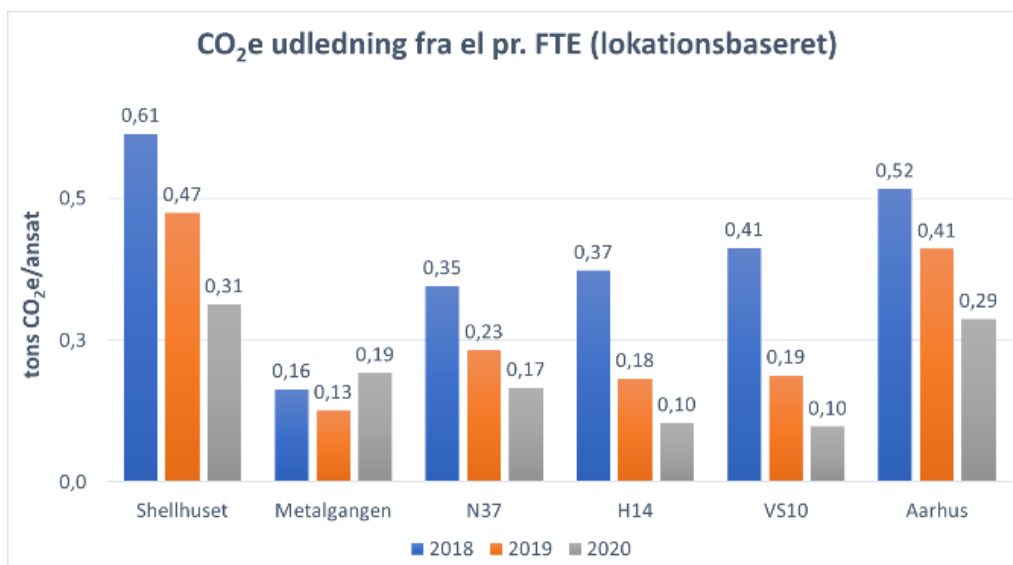
De samlede CO₂e-udledninger fra strømforbruget ved lokationsbaseret metode er opgjort til:

- 291,1 tons CO₂e i 2018
- 207,1 tons CO₂e i 2019
- 143,8 tons CO₂e i 2020

CO₂e-udledninger som følge af den leverede strøm er samlet faldet med 31% fra 2019 til 2020 og 51% fra 2018 til 2020. Reduktionen skyldes fremdeles reducerede emissionsfaktorer pga. mere vedvarende energi i den leverede strøm (grønnere strøm) og at elforbruget også er faldende pga. udskiftning til LED-belysning og som konsekvens af mere hjemmearbejde i forbindelse med coronapandemien. Elforbruget fra hjemmearbejde er ikke medregnet. Fordelingen i CO₂e-udledninger pr. adresse fremgår af Figur 5 og Figur 6, hvor der ses faldende værdier for alle adresser undtagen for Metalgangen.

Figur 5 CO₂e-udledninger fra elforbrug

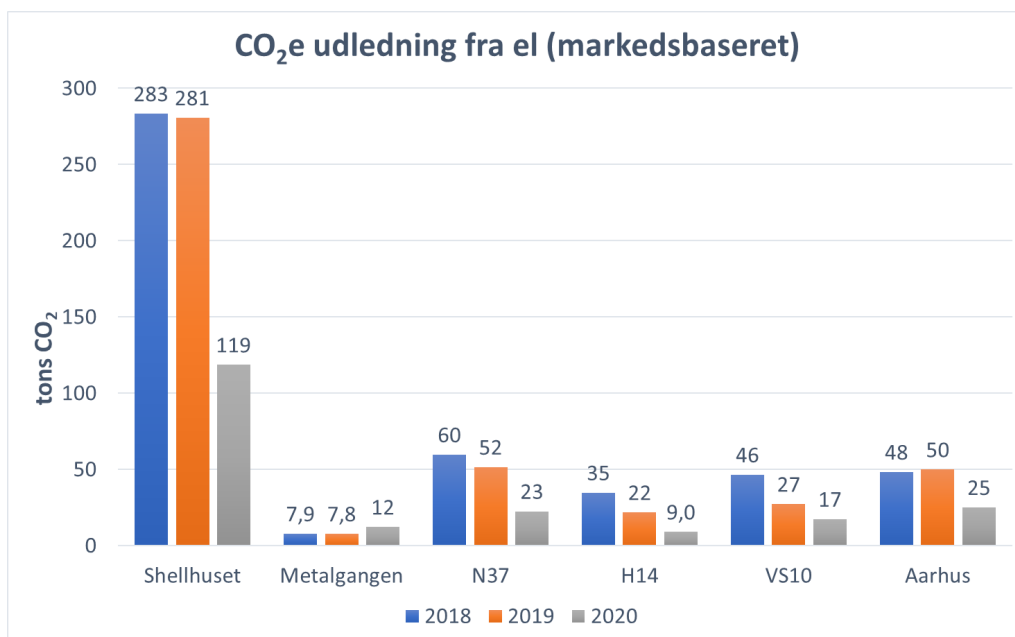

Figur 6 CO₂e-udledninger pr. fuldtidsansat

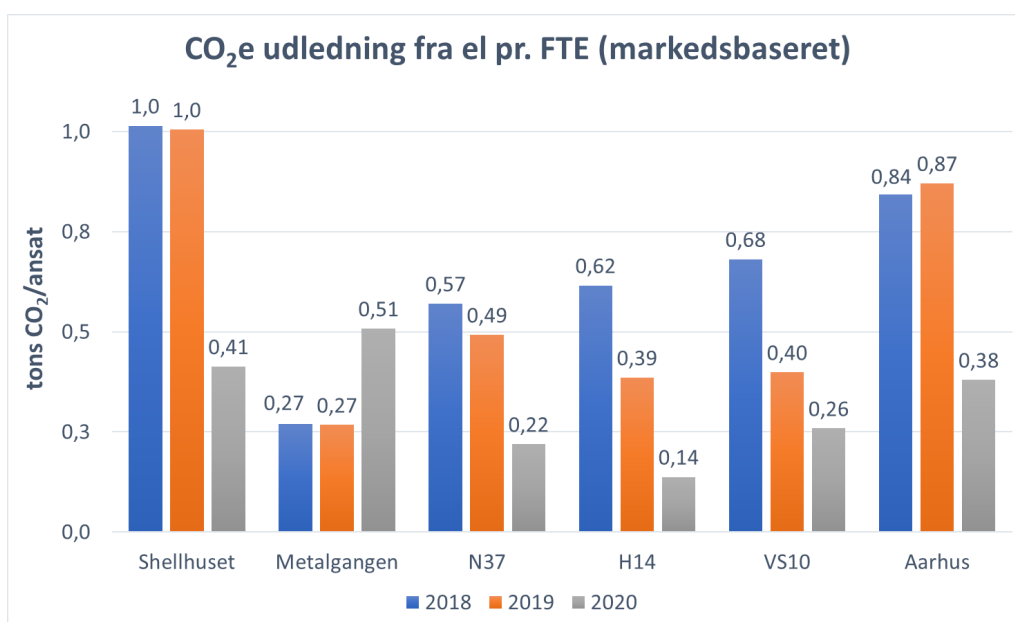
For så vidt angår elforbrug bemærkes det, at Poul Schmith/Kammeradvokaten pr. 1/7 2020 er overgået til grøn strøm via køb af vedvarende energicertifikater til vindenergi ved Ørsted. Dette gælder de adresser, hvor Poul Schmith/Kammeradvokaten selv varetager aftalerne om levering af strøm. Disse adresser var i 2. halvår af 2020 omfattet af aftale om grøn strøm:

- Vester Farimagsgade 23 (Shellhuset)
- Nyropsgade 37 (N37)
- Hammerichsgade 14, 2. sal. (H14)
- Åboulevarden 49, stuen, 1 og 2 sal. (Aarhus)

Arbejdet med at nedbringe det reelle elforbrug og udledning fra den fysisk leverede el fortsætter, samtidig med at Poul Schmith/Kammeradvokaten understøtter omstillingen til mere grøn energi vha. vedvarende energicertifikater. Til brug for indkøb af energicertifikater skal anvendes de markedsbaserede beregnede CO₂e-udledninger, hvorved emissionsfaktoren for 2020 er 189 g CO₂/kWh (1. halvår 378 g/kWh og 2. halvår 0 g/kWh), hvilket er markant lavere end emissionsfaktorerne anvendt i 2018 og 2019 på hhv. 390 og 373 g/kWh. Der ses ret konstante udledninger fra 2018 til 2019 frem til betydelige fald i 2020 på de berørte adresser, se Figur 7 og Figur 8.

Figur 7 CO₂e-udledninger fra elforbrug

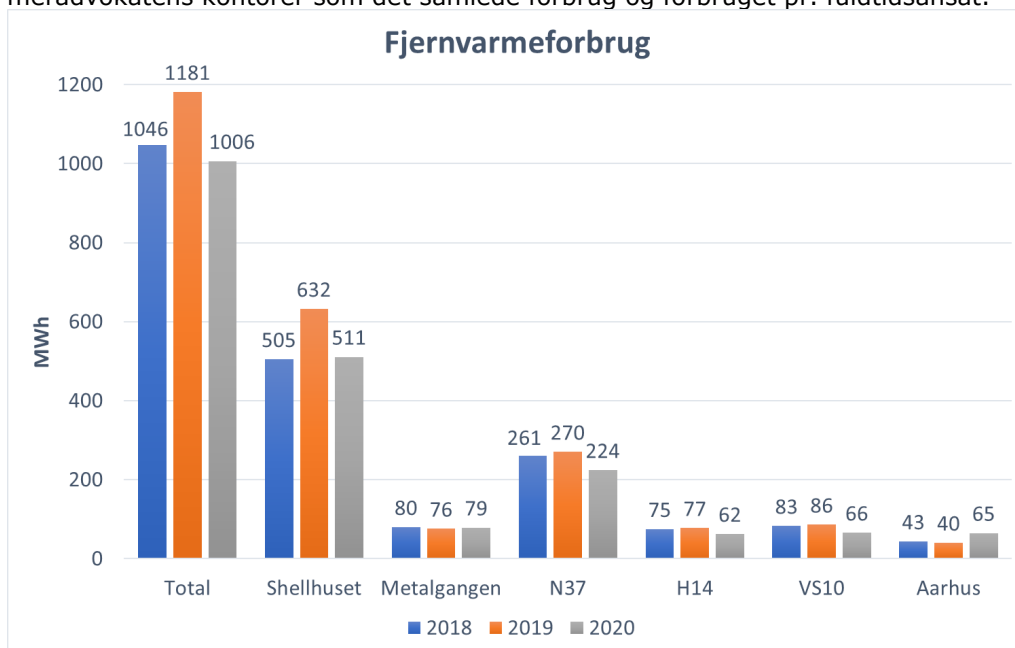

Figur 8 CO₂e-udledninger pr. fuldtidsansat

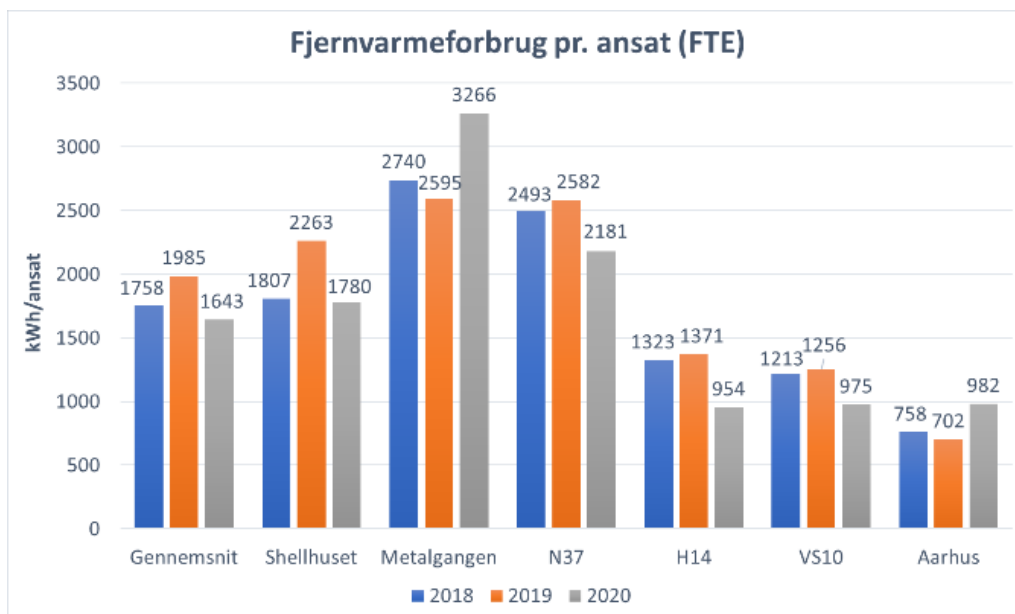
3.1.2 Varmeforbrug

Varmeforbruget er delvist opgjort ved måler aflæsning. Der foreligger ikke måler aflæsninger for lokaliteterne Metalgangen, Nyropsgade og Vester Søgade 10, da varmförbruget på disse lokaliteter afregnes via huslejen. Forbruget er derfor estimeret baseret på fordelingstal for lejemålene i ejendommene. Forbruget for Hammerichsgade 14 er endnu ikke tilgængeligt, hvorfor forbruget er estimeret ud fra 2019 forbruget med korrektion for procentvise ændring for Shellhuset fra 2019 til 2020.

I Figur 9 og Figur 10 fremgår udviklingen i det registrerede varmeforbrug for Poul Schmith/Kammeradvokatens kontorer som det samlede forbrug og forbruget pr. fuldtidsansat.

Figur 9 Samlet varmeforbrug pr. kontor

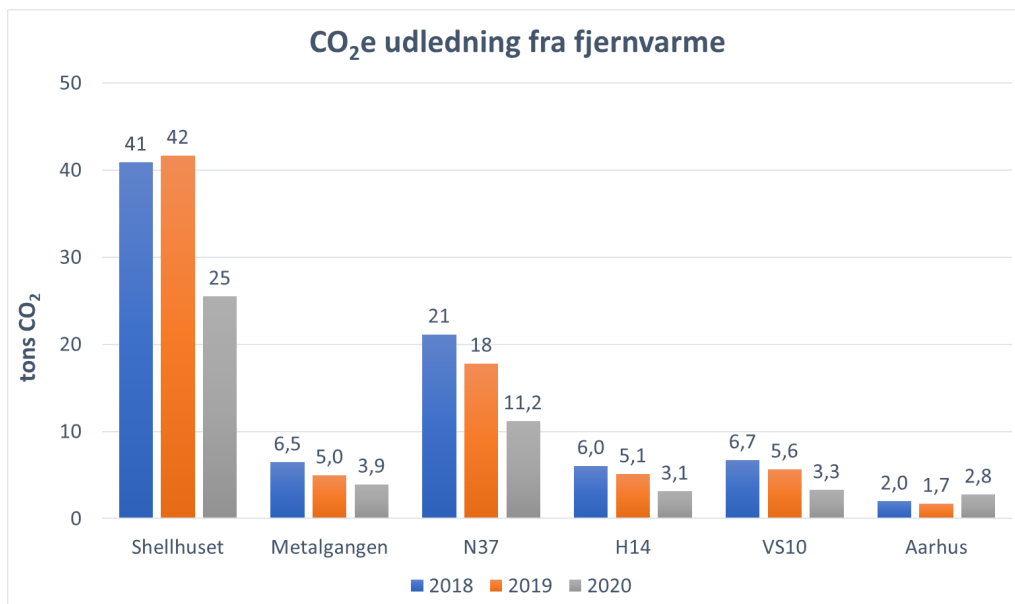

Figur 10 Varmeforbrug pr. ansat

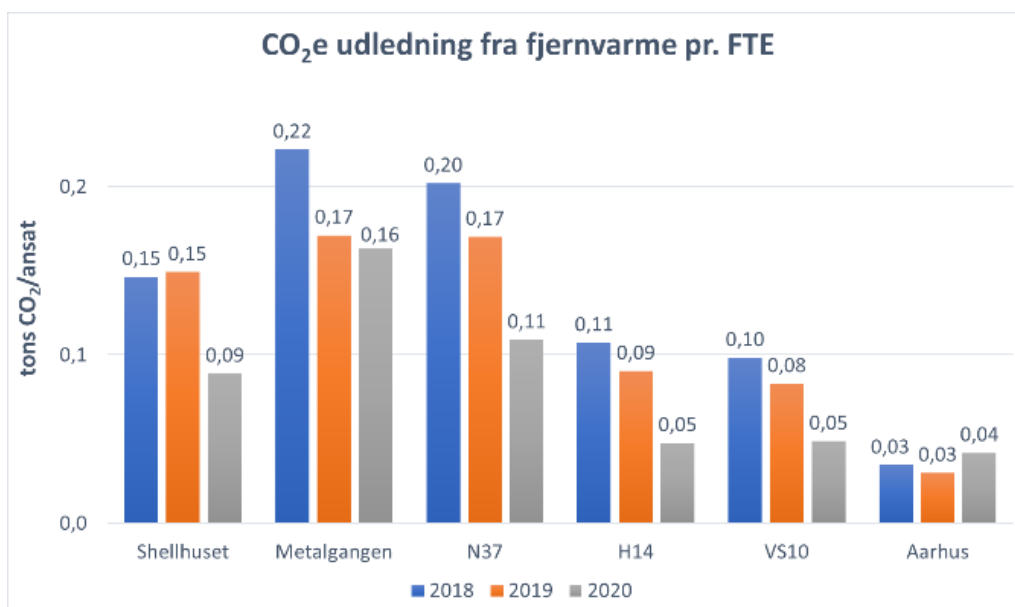
De samlede CO₂e-udledninger forbundet med den leverede fjernvarme er opgjort til:

- 83,2 tons CO₂e i 2018
- 76,9 tons CO₂e i 2019
- 49,7 tons CO₂e i 2020

Varmeforbruget steg med 13% fra 2018 til 2019 og forbruget i 2020 ligger på niveau med 2018. Faldet i CO₂e-udledninger fra fjernvarme skyldes derfor primært aftagende emissionsfaktorer. Udviklingen på de 6 adresser ses af Figur 11 og Figur 12. Det øgede forbrug i Aarhus kan delvist skyldes at kontorarealet er øget med ca. 7% og emissionsfaktoren for Aarhus er sat til samme som 2019, fordi faktoren for 2020 er ikke tilgængelig endnu. Forbruget i Aarhus er dog fortsat meget lavt sammenlignet med Shellhuset.

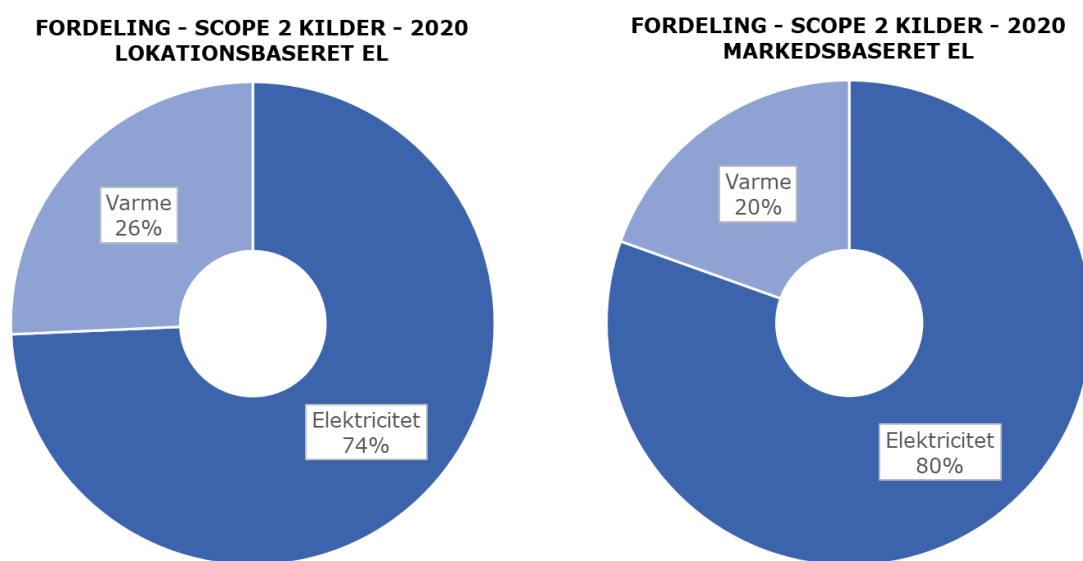
Figur 11 CO₂e-udledninger fra fjernvarmeforbrug

Figur 12 CO₂e-udledninger pr. fuldtidsansat

De totale CO₂e-udledninger i scope 2 som følge af el- og varmeforbrug i 2020, er opgjort til i alt 194 tons ved sammenlægning af klimabelastningen fra den faktisk leverede strøm (lokationsbaseret) og fra fjernvarmeproduktionen. Dette er et fald i scope 2 CO₂e-udledninger på 32% siden 2019 og 48% siden baselineåret 2018.

I Figur 13 ses fordelingen i bidraget fra varmeproduktion og elektricitet i 2020. Som det fremgår af figurerne udgør den lokationsbaseret el fortsat mindre end den markedsbaseret el. Dette til trods for at Poul Schmith/Kammeradvokaten fra d. 1/7 2020 har overgået til en aftale om grøn strøm for de fleste kontorer, via køb af vedvarende energicertifikater. Dette skyldes at den generelle emissionsfaktor for den markedsbaseret el, anvendt for perioden frem til d. 1/7, er mere end dobbelt så stor som den lokationsbaserede emissionsfaktor. I 2021 vil den grønne strøm udgøre markant mere af den indkøbte elektricitet, hvorved den beregnede udledning fra den markedsbaseret el i 2021 vil blive reduceret betydeligt.

Figur 13 Scope 2 udledninger relateret til energiforbrug i 2020

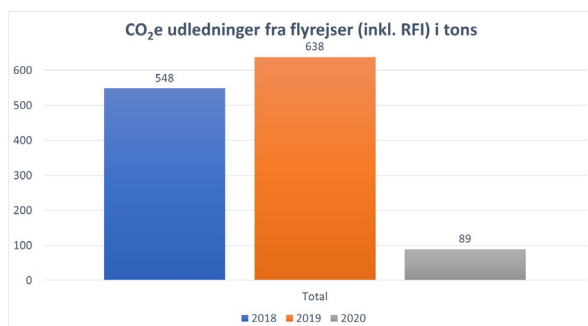
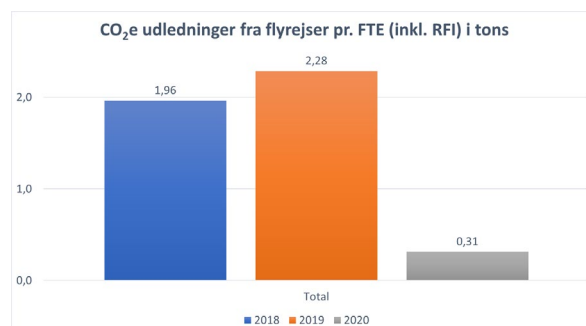
3.2 Forretningsrejser (scope 3)

Indirekte CO₂e-udledninger fra Poul Schmith/Kammeradvokaten opgjort under scope 3 i klimaregnskabet for 2020 omfatter forretningsrejser med hhv. fly, egen bil i arbejdsmæssig regi, taxa og tog. I afsnit 3.3 fremgår øvrige udledninger under scope 3.

3.2.1 Flyrejser

Poul Schmith/Kammeradvokaten benytter flytransport i forbindelse med møder såvel i Danmark som i udlandet. Der anvendes DAT, Alsie og Nordic Seaplanes til indenrigsflyvninger, hvor udenrigsrejser hhv. bookes direkte hos SAS eller gennem rejsearrangøren Egencia. CO₂e-udledningen som følge af flyrejser er beregnet med udgangspunkt i antal enkeltrejser og destinationer opgjort af rejseselskaberne. Beregningerne er foretaget på baggrund af rejsedistancer.

De samlede udledninger inklusiv Radiative Forcing Index (RFI) fremgår af Figur 14 og Figur 15. Den samlede CO₂e-udledning som følge af flyrejser er reduceret meget markant i 2020, sammenlignet med baselineåret 2018. Dette skyldes i høj grad reduceret flyrejseaktivitet på grund af coronapandemien. Regnskabet for 2020 må derfor ikke anses som repræsentativ for den forventede overordnede trend.

Figur 14 Samlede CO₂e-udledninger fra flyrejserFigur 15 CO₂e-udledninger pr. fuldtidsansat

Beregningerne bekræfter at flyselskaberne oplyser deres klimaaftryk uden RFI-bidraget, mens rejsearrangøren Egencia inkluderer RFI i flyrejser booket via dem. Nordic seaplanes kompenserer for deres klimaaftryk ved at støtte klimaprojekter, men dette gøres kun for deres klimabelastning uden RFI. Klimaaftrykket fra Nordic seaplanes inklusiv RFI er medregnet i klimaregnskabet.

Bidraget til den globale opvarmning fra flytransport er højere end de direkte emissioner fra forbrænding af brændstof alene. Ved inddragelse af RFI medtages effekten fra udledninger i højere luftlag, hvor drivhusgasser har en større effekt på klimaet end tilsvarende udledninger ved landjorden. Det er frivilligt for virksomheder, om de vælger at inddrage RFI. Ved både at rapportere på scope 3-aktiviteter og inddrage RFI i beregning af CO₂-emission fra flyrejser er der således valgt en mere transparent og omfattende tilgang til aflæggelse af klimaregnskab, end minimumskriterierne i regnskabspraksis påbyder.

3.2.2 Øvrige rejser

Den arbejdsrelaterede kørsel i egne biler var i 2020 samlet 264.262 km mod 224.694 km i 2018, hvorved CO₂e-udledningen er steget fra 30 til 41 tons. Dette antages at hænge sammen med de ændrede transportmønstre under coronapandemien. CO₂e-udledningen er beregnet ved at omregne fra de nævnte kørte km og er dermed behæftet med nogen usikkerhed mht. brændstofforbrug, hvilket er diskuteret i kapitel 5. Desuden er beregningsforudsætningerne for både egne biler og taxaer opdateret, hvilket er beskrevet nærmere i kapitel 5.

Beregning af CO₂e-udledningen fra taxakørsel er også behæftet med usikkerhed, hvor beregningen baseret på hhv. afholdte taxaudgifter og forventet brændstofforbrug. Klimabelastningen fra taxakørsel er faldet fra 7,8 til 1,9 tons CO₂e, hvilket vurderes at være relateret til færre transporter i forbindelse med flyrejser.

CO₂e-udledningen fra togrejser er også i 2020 faldet pga. mindre brug af kollektiv transport under coronapandemien.

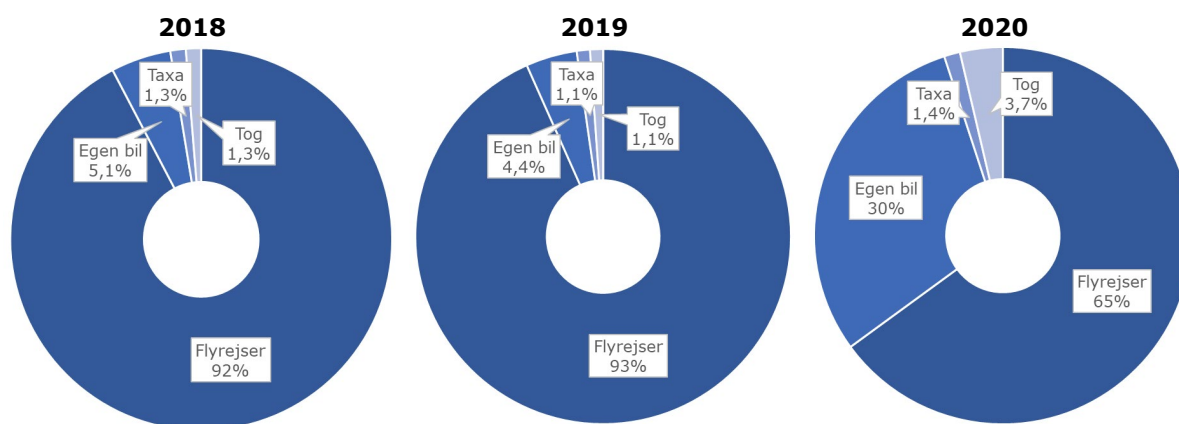
3.2.3 Opsummering rejser

De ovenfor beskrevne forretningsrejser er som nævnt påvirket af coronapandemien, som det også ses af Tabel 3 og Figur 16. Før 2020 udgjorde flyrejser over 90% af klimaaftrykket fra forretningsrejser, mens de udgør 65% i 2020. Transport særligt i egen bil udgør derimod en øget andel af CO₂e-udledningerne fra forretningsrejser, men dette skyldes primært nedgangen i flyrejser. Rejsemønstret i 2021 forventes i nogen grad fortsat at være påvirket af pandemien.

Tabel 3 CO₂e-udledninger fra forretningsrejser i tons

Forretningsrejser	2018	2019	2020
Fly (inkl. RFI)	548	638	89,1
Kørsel i egne biler	30	30 ¹	41
Taxa	7,8	7,8 ¹	1,9
Tog	7,7	7,7 ¹	5,0
TOTAL forretningsrejser	594	684	137

¹Direkte overført fra 2018 regnskab, fordi tal for 2019 ikke blev fremskaffet

Figur 16 Fordeling af CO₂e-udledninger fra forskellige typer af forretningsrejser fra 2018 til 2020

3.3 Øvrige scope 3-kilder

Kilder udover rejser er scope 3 ofte de vanskeligste at kortlægge, da disse skal baseres på eksterne data, som kan være vanskeligere (eller ikke mulige) at indhente. Udledninger under scope 3 kan dog omfatte betydelige poster og er derfor relevante at behandle i videst muligt omfang. Klimaaftryk fra forbrug af pap og papir, indkøb af IT og møbler er udregnet, se Tabel 4. Disse beregninger inkluderer betydelige usikkerheder og antagelser som er uddybet i Tabel 6. Der er ikke tilvejebragt ny information om det relativt beskedne klimaaftryk fra serverdrift, hvorfor det er valgt at indregne en tilsvarende størrelse som anført for 2018 og 2019.

Tabel 4 CO₂e-udledninger fra øvrige scope 3 kilder i tons

Indkøb og server	2018	2019	2020
Pap og papir	12,7	12,7 ¹	14,1
Møbler	27,2	27,2 ¹	28,9
IT	28,1	28,1 ¹	32,8
Serverdrift	1,3	1,3 ¹	1,3 ¹
TOTAL øvrige kilder	69,3	69,3	77,1

¹Direkte overført fra 2018 regnskab, fordi tal for 2019 ikke blev fremskaffet

Poul Schmith/Kammeradvokaten arbejder aktivt på at kortlægge flere kilder til scope 3 udledninger, se afsnit 4.2.

4. OPSUMMERING OG HANDLINGER

4.1 Samlede udledninger og udvikling

I dette klimaregnskab er beskrevet de kortlagte CO₂e-udledninger fra virksomhedens aktiviteter i 2020, hvor de samlede udledninger er opsummeret i Tabel 5. Det ses at klimaaftrykket for 2020 ligger markant lavere end i både 2018 og 2019. Det skal bemærkes at regnskabet for 2019 kun delvist inkluderer opdaterede data. Energiforbruget og især det markant lavere antal flyrejser har ført til den lave CO₂e-udledning i 2020 pga. coronapandemien. Desuden har Poul Schmith/Kammeradvokaten iværksat en række initiativer, som også har medvirket til en reduktion af CO₂e-udledningen, se beskrivelsen i afsnit 4.2

Poul Schmith/Kammeradvokaten har fra 2. halvår i 2020 overgået til en aftale om grøn strøm via køb af vedvarende energicertifikater. Dette er gennemført på de adresser, hvor virksomheden selv står for indkøb af strøm, hvilket omfatter ca. 85% af de ansatte i virksomheden. Dette har konsekvens for de markedsbaserede beregninger, effekten heraf på den fysisk udledte CO₂e kan ikke kvantificeres. Udledninger fra den fysisk leverede el er opgjort ved den lokationsbaserede metode.

Tabel 5 Samlede kortlagte CO₂e-udledninger i tons

TOTAL UDLEDNING	2018	2019	2020	Udvikling 2018→2020	Udvikling 2019→2020
Scope 2					
El (lokationsbaseret)	291	207	144	-51%	-31%
El (markedsbaseret)	480	439	205	-57%	-53%
Varme	83,2 ¹	76,9 ¹	49,7	-48%	-32%
Scope 3					
Kørsel i egne biler	30,2	30,2 ²	40,9	+36%	+36%
Flyrejser inkl. RFI	548	638	89,1	-84%	-86%
Taxa	7,8	7,8 ²	1,9	-76%	-76%
Tog	7,7	7,7 ²	5,0	-34%	-34%
Indkøb (møbler, IT, papir)	67,9	67,9 ²	75,7	+11%	+11%
Serverdrift (udliciteret)	1,3	1,3 ²	1,3 ²	-	-
Samlet CO₂e-udledning - lokationsbaseret el	1.037	1.037	408	-61%	-61%
Samlet CO₂e-udledning - markedsbaseret el	1.226	1.269	469	-62%	-63%
CO₂e-udledning pr. FTE - lokationsbaseret el	1,74	1,74	0,67	-62%	-62%
CO₂e-udledning pr. FTE - markedsbaseret el	2,06	2,13	0,76	-63%	-64%

"-" Ikke registreret/opgjort,

¹ Delvist baseret på estimeret forbrug

² Direkte overført fra regnskabet fra 2018, fordi nye tal ikke er fremskaffet

Poul Schmith/Kammeradvokatens samlede CO₂e-udledning (lokationsbaseret el) er faldet med 61% siden 2018 (62% pr. FTE), hvilket især er drevet af den store reduktion af flyrejser. For at kunne vurdere den præcise status i forhold 70% reduktionsmålsætningen, er der behov for at kende omfanget af flyrejser efter pandemien, samt at se effekten fra flytning til den nye fælles adresse i København (fra maj 2021). Dermed opnås først en stabil og retvisende situation for regnskabsåret 2022, hvor man får et præcist indblik i fremdriften i forhold til reduktionsmålsætningen.

For en foreløbig vurdering af vejen til 70% målet, er der set på prognoserne for CO₂e-udledningen fra el- og varmeproduktion frem til 2030.

I henhold til Energinet.dk's 2020 miljøredegørelse⁴ forventes udledning af CO₂e fra elproduktionen for den faktisk leverede strøm i 2030 at blive reduceret til 12 g/kWh efter 125% metoden, hvilket antages at svare til ca. 15 g/kWh efter 200% metoden, som er den værdi som anvendes i klimaregnskaber. Ved antagelse af samme energiforbrug til elproduktion i 2030 som i 2018, vil CO₂e-udledningen falde fra 144 tons i 2020 til 15 tons i 2030.

Mht. klimaaftrykket fra fjernvarmeproduktionen ses der også aftagende deklarationsværdier, og der forventes en betydelige videre reduktion frem mod 2030 pga. forøget VE-andel. I Energistyrelsens basisfremskrivning 2020⁵ anføres der følgende: *"El- og fjernvarmeforsyningen forventes at reducere udledningerne fra 30,7 mio. ton CO₂-ækv. i 1990 til 0,5 mio. ton CO₂-ækv. i 2030. Det er bl.a. muliggjort gennem en omstilling fra kulfyret el- og fjernvarmeproduktion til andre kilder. Udfasning af kul forventes gennemført i 2028"*. I København er deklarationsværdien gået fra 81 g CO₂e /kWh i 2018 til 50 g CO₂e/kWh i 2020 i København, og i Aarhus fra 45 i 2018 til 42 i 2019. Et konservativt estimat for den fremtidige miljødeklaration for fjernvarme i 2030 vurderes at være 20 g CO₂e/kWh. Ved antagelse af samme energiforbrug til fjernvarmeproduktion i 2030 som i 2018, vil CO₂e-udledningen gå fra 83 tons i 2018 til 20 tons i 2030.

Samlet CO₂e-udledning (lokationsbaseret el) i 2018 var 1037 tons, og målet for 2030 er således en CO₂e-udledning på 311 tons for efterlevelse af 70% reduktionsmålet. Dermed skal elimineres 726 tons CO₂e i firmaets udledninger. Udviklingen i øget VE-andel i el- og varmeproduktion vurderes at bidrage med en reduktion på ca. 192 tons. Mankoen på ca. 534 tons CO₂e skal fremdeles findes i ændret omfang af flyrejser, og fra firmakørsel i egen bil og fra indkøb. Disse 3 sektorer vil have reduceret klimabelastning i 2030 pga. elektrificering, biofuels, e-fuels og andre tiltag i samfundet. Dette sammen med en rejsepolitik og grønne indkøb, vurderes at muliggøre at man kan komme i mål med 70% reduktionsmålsætningen i 2030.

4.2 Initiativer for at reducere klimabelastningen og øge bæredygtighed

Poul Schmith/Kammeradvokaten har som firma i 2020 igangsat en lang række initiativer. Disse blev dog i en periode opbremset pga. COVID-19-pandemien, hvor kontorerne var lukket ned. Initiativerne der skal understøtte firmaet med at indfri ambitioner for bæredygtighed og klimamålsætninger er bl.a.:

- Indledende arbejde med en transportpolitik.
- Der er arbejdet på en strategi for grønne indkøb og grøn leverandørstyring (forsyning og bygninger, kontorhold, møbler og inventar, merchandise, IT- og serverhosting mv.).
- Der arbejdes med en reduktion af tryk og print, bl.a. kommer fra foldere, invitationer, julekort mv. som udgangspunktet kun udgangspunkt kun i digital version.
- Indledende implementering af en offsettingpolitik
- Forbedret affaldssortering med henblik på biobrændsel.
- Madspildsfokus i kantiner, bl.a. med indførelse af konceptet 'Overskudsboksen', hvor medarbejdere kan købe overskudsmad med hjem.
- Begrænset brug af engangsemballage, som senere skal munde ud i en egentlig udfasning.

Alle initiativer er medarbejderdrevne, hvor firmaet forsøger at involvere og engagere de ansatte. Dette for at understøtte en succes med det lange seje træk for en mere bæredygtighed drift og vejen frem til 70 %-målsætningen i 2030.

⁴ Energinet.dk, <https://energinet.dk/-/media/D4B034A0EC1341D788C771365D6F168F.pdf?la=da&hash=548472EACF4925E4595B90A93E299FBC4CBC6A43&hash=548472EACF4925E4595B90A93E299FBC4CBC6A43> og [Baggrundsdata til Miljøberetning 2020](#)

⁵ Energistyrelsens basisfremskrivning 2020, https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Basisfremskrivning/basisfremskrivning_2020-webtilg.pdf

I 2020 valgte firmaet, som et supplement, at klimakompensere for det gap, der ligger op til 70%-målsætningen, som beskrevet nærmere i afsnit 1.2. Dette tiltag skal ikke erstatte egne initiativer, men det vurderes som et godt tiltag i tråd med firmaets engagement i en bæredygtig fremtid.

5. BAGGRUND FOR REGNSKABET

I Tabel 6 fremgår forudsætninger for det gennemførte klimaregnskab. Beregninger er primært gennemført ud fra indberettede oplysninger fra Poul Schmith/Kammeradvokaten, samt de nævnte opgørelsesmetoder og emissionsfaktorer. Ved gennemførelse af klimaregnskaber kan der være betydelige usikkerheder ved estimerne, hvilket særligt gør sig gældende for scope 3 beregninger, som i visse tilfælde indeholder flere lag af antagelser.

Tabel 6 Baggrund for klimaregnskabet

Parameter	Emissionsfaktorer og datainput	Beskrivelse og kilder
Antal ansatte		
Ansatte, årsværk	Antal ansatte: 2018: 595,1 2019: 595,1 2020: 612,6	Antal ansatte omfatter både fuldtids- og deltidsansatte, og er omregnet til årsværk ud fra ATP-indberetninger. Antal ansatte for 2018 er anvendt i regnskabet for 2019. For 2020 er modtaget opdateret opgørelser af antal årsværk.
Elforbrug		Elforbruget er opgjort på baggrund af måler aflæsninger og estimer.
El - Lokationsbaseret	København 2018: 236 g CO ₂ /kWh 2019: 176 g CO ₂ /kWh 2020: 143 g CO ₂ /kWh Aarhus 2018: 239 g CO ₂ /kWh 2019: 176 g CO ₂ /kWh 2020: 143 g CO ₂ /kWh	København: Årlig Miljødeklaration for el er opgjort efter en varmevirkningsgrad på 200 %, samme opgørelsesmetode anvendes for fjernvarme. Miljødeklarationen beregnes ud fra den mængde el, der faktisk produceres, eksporteres og importeres. Derfor kan det betegnes som deklARATIONEN for fysisk leveret el. På grund af den kombinerede el- og varmeproduktion på kraftværkerne, er det nødvendigt at fordele brændselsforbruget på kraftværkerne og dermed miljøpåvirkningerne mellem henholdsvis el og varme. Ved 200% metoden tillægges el en større del af den miljømæssige påvirkning fra kraftvarmeværkerne end fjernvarme. Kilde: Energinet.dk. Aarhus: 2018: Beregning af emission fra el- og varmeproduktion jf. merbrændselsprincippet, dvs. emissionsfaktor fra Energinet.dk. Energi-kvalitetsmetoden er anvendt. Kilde: Affald Varme Aarhus 2019-2020: Anvendes data fra Energinet.dk
El - Markedsbaseret	2018: 390 g CO ₂ /kWh 2019: 373 g CO ₂ /kWh 2020: 378 g CO ₂ /kWh	Årlig eldeklaration beregnes primært ud fra køb og salg af certifikater. Den kobler producenter og kunder rent finansielt igennem elleverandørerne, og er ikke bundet af det fysiske elsystem. El deklARATIONEN kan derfor betegnes som deklARATIONEN af finansielt leveret el. Kilde: Energinet.dk./Ørsted (grøn strøm)
Varmeforbrug		Varmeforbruget er opgjort på baggrund af måler aflæsninger og estimer, og består udelukkende af fjernvarme.
Fjernvarme	København 2018: 81 g CO ₂ /kWh 2019: 68,7 g CO ₂ /kWh 2020: 49,9 g CO ₂ /kWh Aarhus 2018: 45,4 g CO ₂ /kWh 2019: 42,5 g CO ₂ /kWh 2020: Ikke opgjort endnu – 2019 værdi anvendt	København: Miljødeklaration for fjernvarme er opgjort efter en varmevirkningsgrad på 200%, dvs. varme der er produceret sammen med el. DeklARATIONERNE benyttes i sammenhæng med miljødeklARATIONEN for el, der er beregnet efter samme princip, se ovenfor under elforbrug. Kilde: HOFOR https://www.hofor.dk/baeredygtige-byer/beregn-co2/miljoedeklaration/miljoedeklaration-for-fjernvarme/ Aarhus: Emissionsberegning (faktor) fra el- og varmeproduktion er beregnet af Affald Varme Aarhus jf. merbrændselsprincippet.

Parameter	Emissionsfaktorer og datainput	Beskrivelse og kilder
		Kilde: Affald Varme Aarhus https://www.affaldvarme.dk/professionel/produkter-og-services/fjernvarme/klimavenlig-fjernvarme/co2-neutral-varme
Transport		Transport udført i arbejdsmæssig regi.
Biltransport	<p>Diesel: (2018 og 2020) 35,87 GJ/m³ 74,1 tons CO₂/TJ 2,658 kg CO₂/liter Energistyrelsens standardfaktorer for brændværdier</p> <p>Benzin: 32,85 GJ/m³ 73,0 tons CO₂/TJ 2,398 kg CO₂/liter Energistyrelsens standardfaktorer for brændværdier</p>	<p>2018: CO₂e-udledningen fra kørsel i egne biler i arbejdsregi er beregnet ud fra godtgjort kørsel (km) hos Poul Schmith/Kammeradvokaten, samt af Energistyrelsens standardfaktorer for CO₂e-udledning pr. liter forbrugt diesel og brændværdier. I 2018 forudsættes bilparken at være 100% dieselbaseret. I 2020 er beregningerne justeret bagud mht. energieffektivitet, se herunder.</p> <p>2020: Beregning af CO₂e-udledning er for 2020 ligeledes baseret på godtgjort kørsel (km). Det forudsættes at 1/3 af de anvendte biler kører på diesel og 2/3 på benzin.</p> <p>I forbindelse med 2020 regnskabet er anvendt den opdaterede "CO₂-beregneren" fra Virksomhedsguiden, hvor det samlede scope 2 aftryk er beregnet til 40,8 tons CO₂e. Dette er estimat er verificeret ved nedenstående beregning, hvor estimatet lander på 41,2 tons CO₂e. Derfor er metodikken fra CO₂-beregneren implementeret bagud til 2018 estimatet i klimaregnskabet. Dette for at sikre tidlig konsistens i beregningerne.</p> <p>Verifikationsberegning: Den anslåede energieffektivitet for kørsel i dieselbil er sat til 18 km/l. En Peugeot 308 diesel er anvendt som modelkøretøj og forbrugsdata er baseret på reallife data fra 562 køretøjer der er produceret mellem 2015 og 2021: https://www.spritmonitor.de/en/search.html Som modelbil for benzinbil er anvendt en Peugeot 308 benzin med en anslåede energieffektivitet på 15 km/l, forbrugsdata er baseret på reallife data fra 737 køretøjer der er produceret mellem 2015 og 2021:</p> <p>Kilde: Energistyrelsens standardfaktorer for brændværdier og CO₂e emissioner 2020. https://ens.dk/sites/ens.dk/files/CO2/standardfaktorer_for_2020.pdf</p>
Taxa	<p>2018: 15 km for 300 kr. Energieffektivitet: 15 km/l (20,5 km/l anvendt i tidligere regnskabsår)</p> <p>2019: -</p> <p>2020: 15 km for 284 kr. Energieffektivitet: 15 km/l</p>	<p>2018: Kørte km i taxa er beregnet ud fra oplyste årlige taxaudgifter, en anslået kørselstrækning på 15 km for hver 300 kr. taxaudgift. Ved beregning af CO₂-udledning er benyttet en emissionsfaktor for en gennemsnitlig dieselbil. I 2020 er beregningerne justeret bagud mht. energieffektivitet, se herunder.</p> <p>2020: Kørte km i taxa er beregnet ud fra oplyste årlige taxaudgifter, en anslået kørselstrækning på 15 km for hver 284 kr. taxaudgift: https://dantaxi4x48.dk/hvad-koster-en-taxa/ (beregnet 22/06/2021) I forbindelse med 2020 regnskabet er anvendt den opdaterede "CO₂-beregneren" fra Virksomhedsguiden, som nævnt ovenfor. Metodikken fra CO₂-beregneren implementeret bagud til 2018 estimatet i klimaregnskabet. Dette for at sikre tidlig konsistens i beregningerne.</p>
Togrejser	<p>2018: Tog, CO₂ emissionsfaktor 35,0 g/km</p> <p>2019: -</p>	<p>CO₂e-udledningen fra togrejser er beregnet ud fra afholdte udgifter til togrejser samt en typisk rejse på 300 km (Aarhus-København) samt emissionsfaktor pr. person-km. Enkeltur på 1. klasse koster 599,- inkl. pladsbillet i 2021</p>

Parameter	Emissionsfaktorer og datainput	Beskrivelse og kilder
	2020: Tog, CO ₂ emissionsfaktor 36,0 g/km	For 2020 DSB anbefaler at man bruger 2019 data pga. Covid-19: https://www.dsb.dk/globalassets/arsrapport/2019/dsb-miljoarsopgorelse-2019.pdf
Flyrejser	2018: Tal opgivet fra rejseselskaber og RFI: 1,9 2019: National rejse: 0,2 kg CO ₂ /personkm. International rejse: 0,27 kg CO ₂ /personkm 2020: Variable faktorer anvendt fra «Business travel-air» i UK Government GHG Conversion Factors for Company Reporting regnearket, så det stemmer overens med kategorier oplyst af fly- og rejseselskab.	2018: CO ₂ e-udledning fra flyrejser er opgjøret af Poul Schmith/Kammeradvokatens rejseselskaber og leveret af Poul Schmith/Kammeradvokaten. Radiative Forcing Index er medregnet. 2019 og 2020: CO ₂ e-udledning fra flyrejser er konservativt beregnet på baggrund af rejsedistancer beregnet fra destinationer opgjøret af Poul Schmith/Kammeradvokatens rejseselskaber og leveret af Poul Schmith/Kammeradvokaten. Den oplyste CO ₂ -udledning inkluderer direkte CO ₂ -udledning fra selve flymotoren, samt indirekte effekter fra flyvning (herunder skydannelse) ved anvendelse af Radiative Forcing Index (RFI). Kilde: "UK Government GHG Conversion Factors for Company Reporting 2020". CO ₂ -beregneren, Erhvervsstyrelsen
Øvrige kilder		
Indkøb mv.	2020: Pap og Papir: 16000 kg, 881 kg CO ₂ e pr. tons produktion Møbler: 420.000 DKK, 0,06876 kg CO ₂ e pr. DKK indkøbt (produktion) IT: 2.600.000 DKK Vægte fra Thinkpad T bærbar og Lenovo ThinkVision E24-28 - LED-skærm brugt som basis 24.865 kg CO ₂ e pr. tons produktion	Opgørelser af CO ₂ -udledning som følge af produktion af indkøbte møbler, IT-udstyr og papir er medtaget med udgangspunkt i specifikationer fra leverandører. Tal er leveret af Poul Schmith/Kammeradvokaten. Tallene er ikke ud-specificeret. Kilde: UK Government GHG Conversion Factors for Company Reporting, 2021, conversion-factors-2021xxx.xls https://www.gov.uk/government/publications/greenhouse-gas-reporting-conversion-factors-2021 CO ₂ -beregneren, Erhvervsstyrelsen (Virksomhedsguiden, opdateret 5. juli 2021)